

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การแข่งขันทางการค้า และปัญหาการแข่งขันตลาดการค้าในระหว่างผู้ประกอบการ ในทุกประเทศทวีความรุนแรงมากขึ้นในระยะสิบปีที่ผ่านมา ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากปัจจัยหลายด้าน เป็นต้นปัจจัยทางด้านวัตถุดิบที่มีจำกัด ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยีซึ่งแต่ละประเทศมีไม่เท่ากัน ปัจจัยทางด้านแรงงานซึ่งอัตราค่าจ้างแรงงานในแต่ละประเทศแตกต่างกันและปัจจัยทางด้านความสามารถพิเศษเฉพาะด้านในงานด้านต่างๆ ซึ่งแต่ละประเทศมีแตกต่างกันไป ส่งผลทำให้การค้าไม่อาจจำกัดอยู่เฉพาะแต่ภายในพรมแดนของประเทศ ประกอบกับการติดต่อสื่อสารและการคมนาคมเจริญรุดหน้าอย่างมาก ข่าวสารและข้อมูลต่างๆส่งผ่านถึงกันได้อย่างรวดเร็ว การติดต่อและการค้าข้ามพรมแดนจึงมีเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ประเทศต่าง ๆ ยังตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องหันหน้าเข้าหากันและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันทั้งในด้านเศรษฐกิจและการค้า ทำให้การค้าขยายตัวเป็นตลาดเดี่ยว (Globalized Market) สินค้าและบริการต่างๆมีการเคลื่อนย้ายไหลผ่านพรมแดนจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งมากขึ้นเอง ก่อให้เกิดการนำเข้าซื้อสินค้า โดยผู้ประกอบการมุ่งแสวงหากำไรจากการนำสินค้าจากแหล่งภายนอกประเทศ เข้ามาจำหน่ายแข่งกับสินค้าที่มีจำหน่ายภายในประเทศ ส่งผลให้ผู้บริโภคในประเทศสามารถบริโภคสินค้าและบริการได้หลากหลายกว่าแต่ก่อนซึ่งอยู่ในวงจำกัด การนำเข้าซื้อส่งผลดีแก่ผู้บริโภคในแง่ที่สามารถเลือกซื้อสินค้าที่มีคุณภาพในราคาที่เหมาะต่อกำลังการซื้อ และผู้บริโภคไม่ถูกจำกัดให้ต้องบริโภคสินค้าที่มีคุณภาพไม่เหมาะสม หรือถูกจำกัดให้ต้องซื้อบริการที่มีอยู่แต่เฉพาะในประเทศของตนในราคาสูงอีกต่อไป ส่วนผู้ประกอบการผู้นำเข้าซื้อก็ได้รับค่าตอบแทนจากการขายสินค้าซึ่งเป็นที่นิยมและเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคและตลาดภายในประเทศในปริมาณมาก

ปัญหาเรื่องกรนำเข้าซื้อสินค้านี้มาแต่ในอดีต และยังคงมีปรากฏให้เห็นอยู่ในปัจจุบัน ในต่างประเทศ เช่นในประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งมีระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมที่เน้นการ

แข่งขันกันโดยเสรี ประสบปัญหาเรื่องการนำเข้าชิ้นส่วนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2466 ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างในคดี A. Bourjois & Co. v. Katzel 275 F. 539 (2d Cir. 1921) จึงได้พยายามออกกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

ในประเทศญี่ปุ่นซึ่งเป็นประเทศผู้นำทางด้านเทคโนโลยี และมีระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมที่มีลักษณะค่อนข้างเฉพาะตัว ก็ประสบปัญหาเรื่องการนำเข้าชิ้นส่วนเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างในคดี นำเข้าปากกา Parker คดีนำเข้าอะไหล่รถยนต์ BBS คดีนำเข้าเครื่องจักร Brunswick คดีนำเข้าวิสกี Old Bar คดีการนำเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ Apple คดีการนำเข้าอาวุธทางอากาศ Feinberg airgun รวมไปถึง คดีแข่งขันอันมีลิขสิทธิ์ ภาพยนตร์จากสหรัฐอเมริกา เรื่อง "Let's Spend the Night Together"

ส่วนในประเทศกลุ่มประชาคมยุโรปก็ประสบปัญหาการนำเข้าชิ้นส่วนเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างในคดี Revlon Inc v Cripps & Lee Ltd. ซึ่งศาลอุทธรณ์ห้ามมิให้เจ้าของเครื่องหมายการค้า ชัดขวางการนำเข้าสินค้าของตนที่ผลิตในต่างประเทศโดยบริษัทที่ได้รับอนุญาตอย่างถูกต้องจากเจ้าของเครื่องหมายการค้า และตัวอย่าง คดีการนำเข้าชิ้นส่วนยาที่ใช้เครื่องหมายการค้า Septrim ของบริษัท Wellcome และตัวอย่างคดีการนำเข้าชิ้นส่วนยา "Centrafarm" ในประเทศเนเธอร์แลนด์

สำหรับประเทศไทยซึ่งมีระบบการค้าแบบเสรีนิยม ก็ประสบปัญหาการนำเข้าชิ้นส่วนเช่นกัน แต่กรณีการนำเข้าชิ้นส่วนของประเทศไทยมีลักษณะต่างไปจากการนำเข้าชิ้นส่วนในประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวคือ การนำเข้าชิ้นส่วนของประเทศไทยเป็นกรณีที่ตัวแทนจำหน่ายหรือบริษัทย่อยในเครือของเจ้าของเครื่องหมายการค้าซึ่งได้รับอนุญาตให้ผลิต หรือจำหน่าย รวมทั้งได้รับอนุญาตให้ใช้เครื่องหมายการค้าดังกล่าวจากเจ้าของเครื่องหมายการค้าในในประเทศไทย พยายามขัดขวางการนำเข้าและการจำหน่ายสินค้าภายใต้เครื่องหมายการค้าเดียวกันกับเครื่องหมายการค้าที่ตนได้รับอนุญาต โดยผู้นำเข้าที่ไม่ได้รับอนุญาตและไม่ได้รับสิทธิในการจำหน่ายสินค้าภายใต้เครื่องหมายการค้าดังกล่าวของเจ้าของเครื่องหมายการค้าในประเทศไทยเพียงกรณีเดียว เมื่อเปรียบเทียบกับปัญหาการนำเข้าชิ้นส่วนในประเทศไทยกับปัญหาการนำเข้าชิ้นส่วนในต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีลักษณะเป็นการนำเข้าสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันกับเครื่องหมายการค้าซึ่งเจ้าของเครื่องหมายการค้าเป็นอเมริกันหรือเป็นบริษัทสัญชาติอเมริกัน และได้จดทะเบียน

เครื่องหมายการค้าดังกล่าวไว้ในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยผู้นำเข้าหรือผู้ประกอบการรายที่สามที่ไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของเครื่องหมายการค้า ย่อมแตกต่างกัน

นอกจากนี้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาการนำเข้าซ้อนในแต่ละประเทศว่าจะอนุญาตให้นำเข้าซ้อนสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันได้หรือไม่นั้น แตกต่างกันไป การนำเข้าซ้อนสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันในบางลักษณะ หรือในบางกรณีก็ไม่ถือเป็นการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าของเจ้าของเครื่องหมาย ดังนั้น ในบางประเทศจึงอนุญาตให้นำเข้าซ้อนสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันได้ หลักเกณฑ์ดังกล่าวเป็นสิ่งควรศึกษาเพื่อนำมาใช้เป็นหลักในการพิจารณาการนำเข้าซ้อนสินค้าในประเทศไทย

แม้ปัญหาเรื่องการนำเข้าซ้อนสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันในประเทศไทยจะยังมีใช้ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศในขณะนี้ก็ตาม เพราะเจ้าของเครื่องหมายการค้าส่วนใหญ่ เป็นบริษัทต่างประเทศที่ได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าของตนไว้ในประเทศไทย และส่งสินค้าเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทย เมื่อเกิดมีการนำเข้าซ้อนสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันขึ้น เจ้าของเครื่องหมายการค้าซึ่งเป็นบริษัทต่างประเทศสามารถดำเนินการกับผู้นำเข้าซ้อนสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันนั้น จากต่างประเทศ โดยอาศัยสิทธิในเครื่องหมายการค้าตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2474 และพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2534 โดยฟ้องเรียกค่าเสียหายทางแพ่งฐานละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าตามมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในเรื่องละเมิด หรือมีเจตนาที่เจ้าของเครื่องหมายการค้าซึ่งเป็นบริษัทต่างประเทศ สามารถดำเนินคดีกับผู้นำเข้าซ้อนสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันทางอาญาตามมาตรา 273-275 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ฐานปลอมหรือเลียนแบบเครื่องหมายการค้า โดยประเด็นที่ศาลนำมาพิจารณาได้แก่ความเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าเป็นสำคัญ ในบางกรณี โดยเฉพาะในกรณีที่ไม่อาจถือได้ว่า เป็นการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้า เช่นในกรณีที่สินค้าที่ถูกนำเข้าซ้อนเป็นสินค้าจริงและใช้เครื่องหมายการค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้าอย่างถูกต้อง หรือโดยได้รับความยินยอมจากเจ้าของเครื่องหมายการค้า หากไม่อนุญาตให้มีการนำเข้าซ้อนสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันนั้น ย่อมจะ ไม่เป็นกรรมแก่ผู้นำเข้าซ้อน และผู้บริโภคมียกย่องสิทธิที่จะได้รับบริโภคสินค้าดังกล่าว

หากการนำเข้าซ้อนสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันมีเพิ่มมากขึ้นและมีความซับซ้อน

กว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน หลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่าควรหรือไม่ที่จะอนุญาตให้มีการนำเข้า ซ้อนสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันในประเทศไทย ควรได้รับการพัฒนาเพื่อให้ทันรับ กับภาวะการทางการค้า โดยมีควรถูกจำกัดอยู่แต่เฉพาะเรื่องละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าของ เจ้าของเครื่องหมายการค้าเพียงอย่างเดียว หลักเกณฑ์สากลประการอื่น ๆ เป็นต้นหลักในเรื่อง การสูญเสียสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในเครื่องหมายการค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้า ซึ่งเป็นที่ ยอมรับในประเทศต่าง ๆ ควรนำมาพิจารณาปรับใช้ควบคู่กับหลักในเรื่องการละเมิดสิทธิ ในเครื่องหมายการค้า เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่เจ้าของเครื่องหมายการค้า ตัวแทน ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิของเจ้าของเครื่องหมายการค้า ผู้นำเข้าซ้อนสินค้าที่ใช้เครื่องหมาย การค้าเดียวกัน และผู้บริโภคซึ่งเป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการนำเข้าซ้อนสินค้า ดังกล่าว

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาค้นคว้าปัญหาการนำเข้าซ้อนสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันในต่างประเทศ รวมทั้งหลักเกณฑ์ในการอนุญาตและห้ามมิให้มีการนำเข้าซ้อนสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้า เดียวกัน โดยศึกษาจากคำพิพากษาของศาล ในคดีการนำเข้าซ้อนสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้า เดียวกันในประเทศ เพื่อวิเคราะห์หาหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นหลักในการ พิจารณาอนุญาตหรือห้ามมิให้มีการนำเข้าซ้อนสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันใน ประเทศไทย

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

ศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ค้นคว้าและวิเคราะห์ ข้อมูลจากบทความในวารสารของต่างประเทศ ศึกษากฎหมายเครื่องหมายการค้า และกฎหมาย อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าซ้อนสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันในประเทศ รวมทั้งในประเทศไทย ตลอดจนคำพิพากษาของศาลในคดีที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าซ้อนสินค้าที่ ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เรื่องการนำเข้าซ้อนสินค้าในต่างประเทศ

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาถึงต้นเหตุที่มาและปัญหา เรื่องการนำเข้าซ็อนสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้า เดียวกัน ในต่างประเทศ วิเคราะห์คำพิพากษาของศาลในคดีนำเข้าซ็อนสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้า เดียวกัน ในต่างประเทศ ตลอดจนทฤษฎีทางกฎหมายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น ทฤษฎีเขตแดน (Territoriality) ทฤษฎีสากล (Universality) ทฤษฎีการสูญสิ้นสิทธิ (Exhaustion of Rights) ทฤษฎีการป้องกันการผูกขาด (Anti-trust) ทฤษฎีละเมิด (Tort) และกฎหมายเครื่องหมายการค้าของประเทศ สหรัฐอเมริกา (มาตรา 32, 42 และ 43) , กฎหมายพิกัดศุลกากร (มาตรา 526, 337 (a)) , กฎศุลกากรข้อ 19 ลำดับที่ 133.21, พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าของ ประเทศญี่ปุ่น (มาตรา 36) พระราชบัญญัติพิกัดศุลกากร (มาตรา 21 (1) (4)) , พระราชบัญญัติป้องกันการแข่งขันอันไม่เป็นธรรม (มาตรา 1 (1) (2) (4) (5)) , พระราชบัญญัติป้องกันการผูกขาด (มาตรา 19), กฎกระทรวงเศรษฐกิจ ลำดับที่ 522 (Directive) และข้อชี้แนะของกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรม (Guideline) ของประเทศญี่ปุ่น, พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2474 และ พ.ศ. 2534, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด มาตรา 420 และประมวลกฎหมายอาญา ว่าด้วยความผิดทางการค้า มาตรา 273-275

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบถึงทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้เป็นหลักในการพิจารณาเรื่องการนำเข้าซ็อนสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกัน และบทบาทของทฤษฎีดังกล่าวในการพิจารณาคดีของศาลในเรื่องการนำเข้าซ็อนสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกัน ในต่างประเทศ
2. ได้ทราบถึงหลักเกณฑ์ในการพิจารณาอนุญาตและห้ามการนำเข้าซ็อนสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันของต่างประเทศ
3. ได้พบข้อสรุปว่าควรมีการเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ในการพิจารณาอนุญาตให้มีการนำเข้าซ็อนสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเดียวกันในประเทศไทย